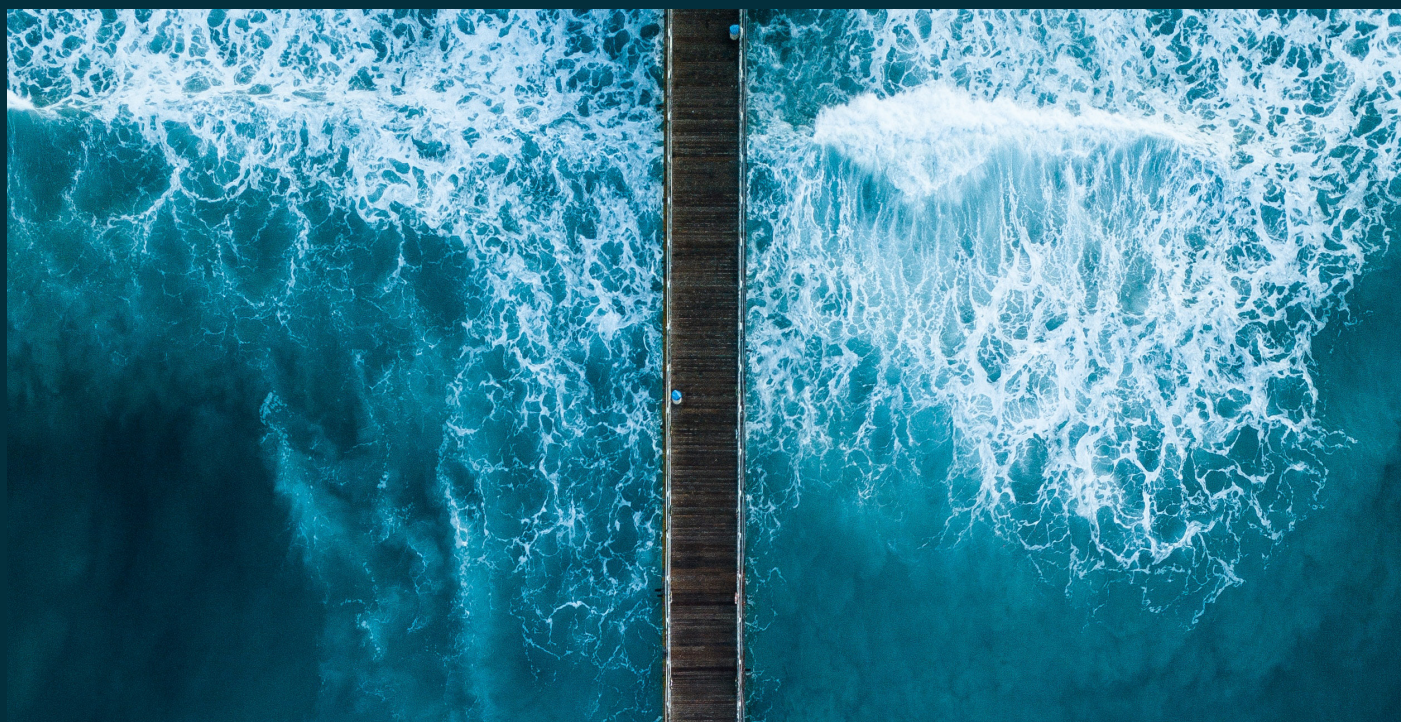
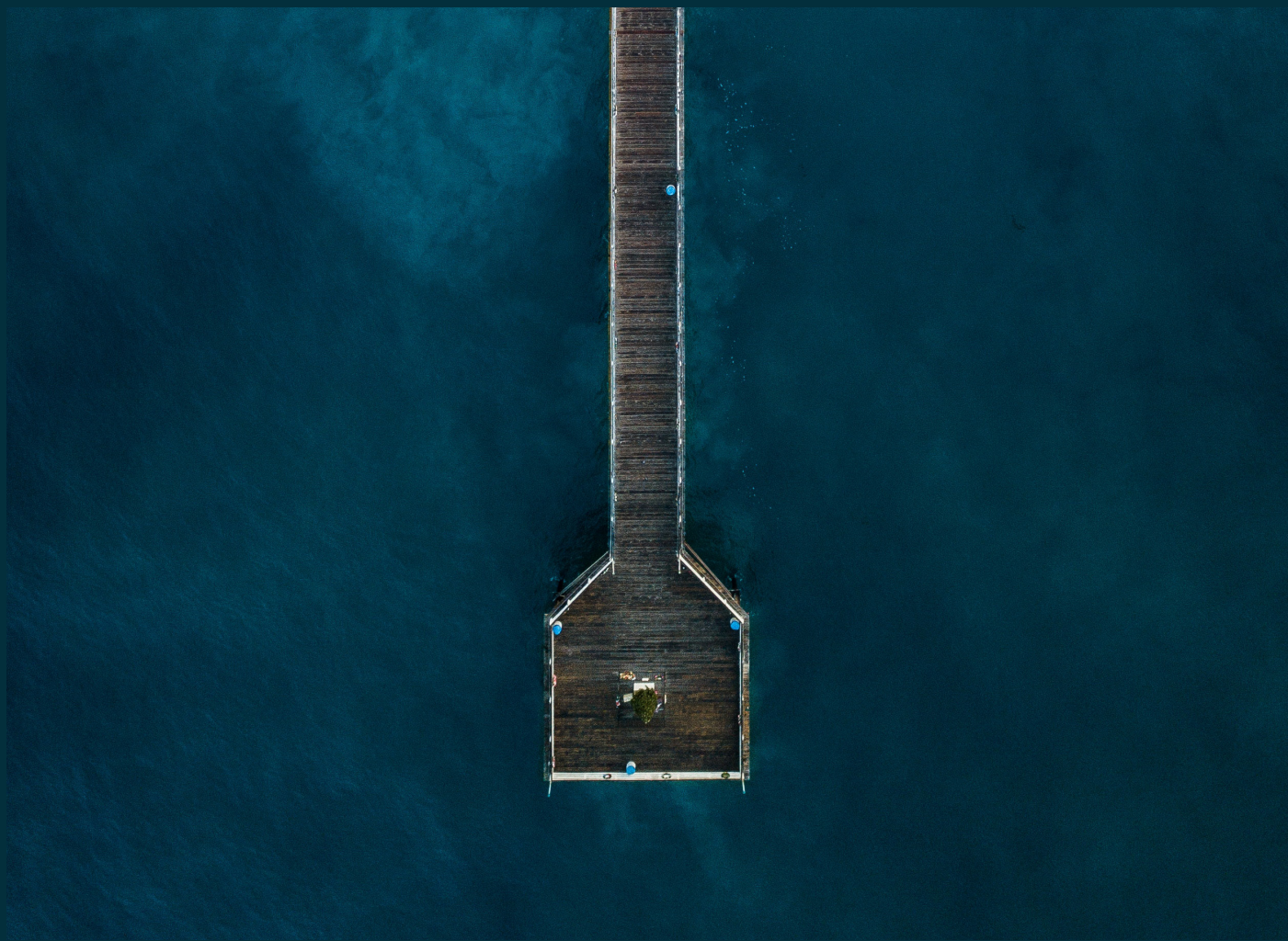

REFORM

Globalisme versus nasjonalisme

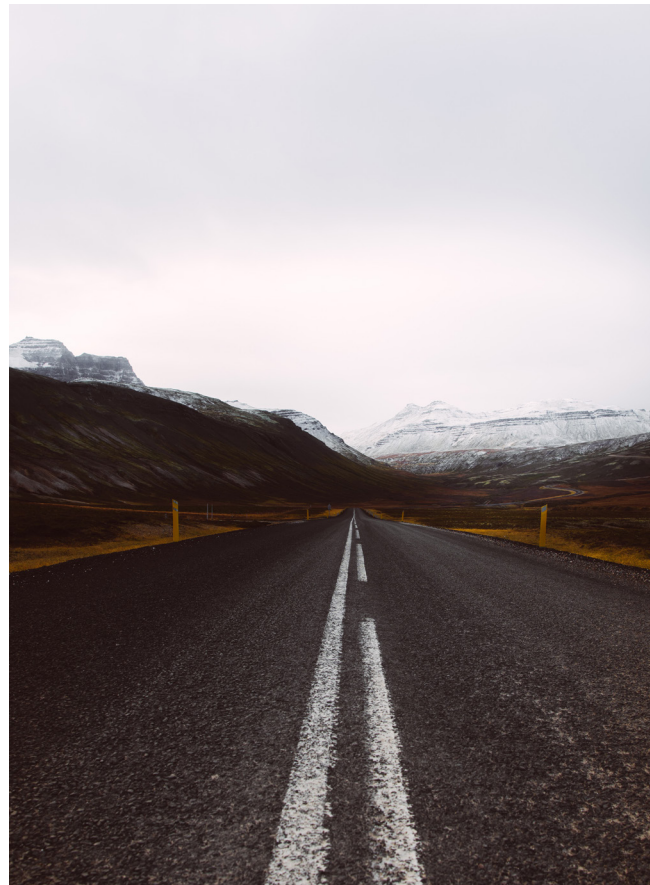

Med bidrag fra: Ada Arnstad, Gunnar Hökmark, Frank Bakke-Jensen, Marianne Gulli, Knut Arild Hareide, Torbjørn Røe Isaksen, Sivert Strande Ruud og Aleksander Stokkebø.

Temaet for høstens *Reform* er: "Globalisme versus nasjonalisme". Uavhengig av om man er tilhenger av proteksjonisme eller samarbeid, må det anerkjennes at det har foregått en verdensomspennende utvikling på dette området de siste årene. Mistroen og kritikken rettet mot globalisering, frihandel og internasjonalt fellesskap har vokst betraktelig. I samme takt har populistiske og illiberale røster rundt omkring i verden, men også på vårt eget kontinent, hatt vind i seilene. Verden står overfor et veivalg. I global sammenheng er Norge et relativt lite land. Imidlertid er vi en viktig og sterk forkjemper for det liberale demokratiet, rettsstatsprinsipper og internasjonalt samarbeid. Derfor er det viktig at Norge går foran som en fanebærer for frihet, rettferdighet, trygghet og det liberale demokratiets kjerneverdier.

I denne Reform-utgaven

Foreningens formann skriver i sin leder at vi ikke må være historieløse. Han går i bresjen for det liberale demokratiet og institusjonene det er fundamentert på. Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen slår på sin side et slag for fordeler knyttet til internasjonal frihandel. Forsvarsminister Frank Bakke-Jensen har skrevet en forsvarstale for NATO, mens internasjonalt ansvarlig i Rødt, Marianne Gulli, stiller seg kritisk til Norges medlemskap i militæralliansen. I spalten "*Konservatismens hall of fame*", har Sivert Strande Ruud bidratt med et innlegg hvor vi blir bedre kjent med Høyres første kvinnelige partileder Kaci Kullmann Five. Videre møtes Senterungdommens leder Ada Arnstad, KrF-leder Knut Arild Hareide og Aleksander Stokkebø, som er Stortingsrepresentant for Høyre, til en duell hvor Norges tilknytning til EU og EØS settes under lupen. I tillegg kan du bryne deg på en quiz av det lettbeinte slaget, makter du å skille utsagnene til politikere og Ex on the beach-deltakere fra hverandre? Sist men ikke minst deler den svenske Europaparlamentspolitikeren Gunnar Hökmark sine betraktninger rundt utviklingen i Europa den siste tiden. God lesning!

Vi må ikke glemme vår historie

*Carl Christian Grue Solberg
Leder Høyres Studenterforening Bergen*

Kjære venner, vi har lenge vært klar over at verden ser annerledes ut for konservative i Texas enn det den gjør for konservative i Bergen. Nå ser vi også at konservative i Europa forholder seg ulikt til spørsmålet om europeisk samarbeid. Dette er hverken nytt eller spesielt merkelig.

Konservatismen er en ideologi som tar utgangspunkt i at et samfunn må bygges på det aktuelle samfunnets historie, vaner og erfaringer. Statene har helt ulike utgangspunkt. Dermed vil også tilnærmingene variere.

Storbritannia har tidligere vært en særs mektig kolonimakt. Derfor er det ikke spesielt rart at enkelte britiske konservative ser annerledes på europeisk samarbeid enn det norske konservative gjør. Margret Thatcher var i sin tid svært skeptisk til europeisk unionisme, og kjempet med nebb og klør mot fellesvalutaen. Euroskeptisisme har preget britisk konservatisme siden Storbritannia ble med i EU i 1973. Norge på sin side har alltid vært en liten åpen økonomi, som har vært helt avhengig av handel med omverdenen. Vi har alltid vært rike på naturressurser, og har vært avhengig av handelspartnere for kunne å selge varene.

Historisk har norsk økonomi gått best når vi har drevet utstrakt handel med omverdenen. På samme vis har økonomien ofte stagnert når vi har lukket oss inne, slik vi eksempelvis gjorde i første halvdel av 1900-tallet. Dette kan nok være med å forklare hva som er grunnen til at norske konservative er blant Europas mest Europavennlige politikere. Europeisk samarbeid har ført til mer fred, mindre krig, høyere økonomisk vekst og bedre levestandard i hele Europa. Mer proteksjonisme vil etter mitt skjønn føre til dårligere forhold for oss alle, men det er ikke denne diskusjonen som er den mest interessante i dagens politiske klima. Politisk uenighet om handelssamarbeid tar ikke fra meg nattesøvnen. Jeg har så stor tro på den europeiske markedøkonomien at jeg er overbevist om at den blir værende. Det jeg er langt mer bekymret for, er angrepene vi ser på demokratiets liberale institusjoner.

Grue Solberg er fra Nes i Akershus. Han ble valgt til leder for Høyres Studenterforening i Bergen i januar 2018. Foto: Privat.

I Polen har regjeringen forsøkt å få mer kontroll over landets Høyesterett. Dette er et svært alvorlig utviklingstrekk som aldri må aksepteres. Konservative kan være uenige om mangt, men et sted går grensen. ”Makten må være delt for at menneske kan være fritt”, sa en gang Torkel Halvorsen Aschehoug. Poenget hans var at maktfordelingsprinsippet er en helt nødvendig forutsetning for at det liberale demokratiet skal fungere. Det sier seg selv at ikke politikere både kan lage lovene og sørge for at de blir etterlevet. Det er selve kimen til maktmisbruk. Noen må klippe frisøren. Konservatismen var i sin tid en kritikk av den ideelle liberalismen, som snarere enn å bygge solide samfunnsstrukturer rev den ned så raskt en større samfunnsomveltning hadde funnet sted. Edmund Burke sa i sin tid at vi må endre for å bevare. Reform av det bestående er helt nødvendig for at de verdier og ideer vi forsøker å ivareta forblir relevante.

Reform av rettsvesenet er med andre ord langt fra farlig. I disse dager arbeider justisdepartementet med å digitalisere Høyesterett. Dette er ikke farlig, det er helt nødvendig. Det som imidlertid er farlig, er å røkke ved prinsippene institusjonen er fundamentert på. I ytterste konsekvens vil en politisk styrt Høyesterett kunne underkjenne valgresultater og se mellom fingrene på myndighetenes overgrep mot borgerne. Dette strider i mot alle konservative ryggmargsreflekser. Disse utviklingstrekkene henger ikke sammen med troen på en mer proteksjonistisk politikk, men vi ser at mange av de samme kreftene som ønsker mindre internasjonal handel har et annet forhold til det liberale demokratiet enn det vi andre har. Vi skal ikke glemme at Donald Trump lenge nektet å si om han kom til å akseptere et valgnederlag for demokratenes presidentkandidat.

Derfor er det viktigere enn noen gang at vi som tror på en liberal verdensorden, tror på samarbeid, og tror på internasjonal handel står opp for de liberale kjerneverdier. Som konservative er vi forpliktet til å forsvare dem. Ikke fordi Edmund Burke har sagt det, men fordi vi er sterke i troen på at dette fører til bedre vilkår for enkeltmennesket, og mer stabile samfunnsforhold.

Den gamle greske historikeren Thukydides sa for over 2000 år siden at et folk som glemmer sin historie, er dømt til å gjenta dens feilgrep. Glemmer vi alternativene til demokratiet, er det ikke gitt at vi evner å bevare det. Denne lærdommen bør vi alle i årene som kommer gjøre vårt beste for å videreformidle til vår neste. Dersom det foregår en kamp, er det veldig mye på spill.

Gamlebyen i Warszawa.

Avgjørende frihandel

Torbjørn Røe Isaksen
Næringsminister Høyre

Det kan ikke gjentas for ofte hvor avgjørende friere handel har vært og er, for velstand og vekst i verden. Det gjelder ikke minst for lille Norge.

De siste årene har vi sett en økende skepsis mot globalisering og internasjonal handel, både retorisk og i praktisk politikk. Det internasjonale handelssystemet er under press. Flere stiller spørsmål ved verdien av frihandel.

Det er flere mulige årsaker til dette, blant annet har nok finanskrisen fra 2008 og den påfølgende

økonomiske krisen bidratt til skepsisen. Vi har også sett en gjenoppblomstring av påstander mot frihandel og merkantilistisk tenking som fortsatt lever fordi fordelene med frihandel ofte er diffuse og vanskelige å identifisere mens fordelene med å beskytte bestemte grupper fra utenlandsk konkurranse kan synes overbevisende. Selv om det kan være enkelte sannheter i disse påstandene, bommer de grovt på målet. De økonomiske problemene de vestlige landene har gjennomgått har sin rot i helt andre forhold, ikke i friere handel.

Verdenshandelen etter 1945 har vært preget av en gradvis nedbygging av handelsbarrierer. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) så dagens lys i 1948 og var i utgangspunktet et forum for et begrenset antall land som ønsket å forhandle tollreduksjoner. GATT ble i 1995 erstattet av Verdens handelsorganisasjonen (WTO) som i dag består av 164 medlemsland.

Bakgrunnen for GATT var erfaringene fra 1930-tallet hvor proteksjonisme og stadig nye handelshindre bidro til å forsterke de økonomiske nedgangstidene som igjen førte til andre verdenskrig. Handelsliberalisering i

Røe Isaksen har vært næringsminister siden 2017.
Foto: Regjeringen.

regi av GATT/WTO har vært basert på prinsippet gjensidig åpning av markeder og dermed friere handel. De siste 20 årene har det samtidige skjedd en oppblomstring av bilaterale handelsavtaler, som ofte går lengre enn WTO i å avvikle handelsbarrierer.

De positive sidene ved fri og åpen handel er åpenbare. Det hersker ingen uenighet blant økonomer om dette. Prinsippet om at frihandel er den best mulige måten å organisere handel på har vært solid fundamentert siden den skotske økonomen Adam Smith lanserte sine teorier i "The Wealth" fra 1776. Ideene om frihandel var fra første stund en progressiv reformbevegelse som ønsket å heve levestandarden til brede befolkningslag og samtidig en kamp mot privilegerte særinteresser og maktgrupper.

Norge har hatt enorm nytte av fri verdenshandel. Norsk økonomi er blant de mest åpne i verden. Vårt bærekraftige velferdssamfunn er helt avhengig av et velfungerende åpent og regelbasert handelssystem. Som Victor Norman nylig skrev i Dagens Næringsliv ville levestandarden i Norge i dag vært halvert om vi ikke hadde hatt en åpen verdensøkonomi. Andre land, som Kina, ville ha vært enda dårligere stilt uten fri og åpen verdenshandel. Frihandel har vært avgjørende for å løfte milliarder av mennesker ut av fattigdom.

Det grunnleggende argumentet for frihandel bygger på den forståelse at friere handel og fjerning av handelshindringer øker mulighetene for arbeidsdeling, spesialisering og konkurranse gjennom åpne markedsprosesser. Frihandel øker velstanden for alle ved å gi forbrukerne større utvalg av kvalitetsprodukter, til lavere kostnader. Frihandel er en driver for økonomisk vekst, økt effektivitet og økt innovasjon. At ikke alle reglene i verdens handelssystem er perfekte endrer ikke på dette faktum.

Takket være frihandel har billigere import, spesielt fra land som Kina, holdt prisene nede i Norge samtidig som handelen har lagt grunnlaget for vekst og redusert fattigdom i Kina. Lavere priser på varer gir oss mer disponibel inntekt for andre produkter og tjenester. Samtidig er mye av det vi importerer innsatsvarer for norske bedrifter. Frihandel reduserer kostnadene, og dermed bedriftens produksjonskostnader. Dette fremmer økonomisk vekst.

Som Lars Peder Nordbakken påpekte i Minerva i 24.8.2017 så virker frihandel som en "forsterker på verdiskapende markedsprosesser, og gir på dette grunnlaget betydelige samfunnsøkonomiske gevinster. Gjennom å åpne for friest mulig handel med flest mulige land på ikke-diskriminerende basis (multilateral frihandel) vil handelsgevinstene for alle land bli størst, i særdeleshet for små land."

For regjeringen er det derfor svært viktig å fortsette å arbeide for en videre nedbygging av handelshindre og for friere handel. Det gjør vi både gjennom WTO og ved å forhandle frem frihandelsavtaler. Norge har et stort nettverk av frihandelsavtaler, og forhandler med en rekke viktige partnere. Det gjør vi for å sikre norsk næringsliv bedre betingelser og forutsigbarhet for eksport og import av varer, tjenester og investeringer. Frihandelsavtalene bygger på WTO-regelverket, men gir bedre betingelser enn det man har blitt enige om i WTO, både når det gjelder regelverk og markedsadgang.

Kampkraft og bærekraft

Frank Bakke-Jensen
Forsvarsminister Høyre

Det er tittelen på regjeringens inneværende langtidsplan for forsvarssektoren. Tittelen er ikke tilfeldig. Mot slutten av den kalde krigen og i årene etter ble det vedtatt ambisiøse forsvarsplaner som ikke ble tilstrekkelig finansiert. Konsekvensen var store mangler innenfor beredskapslagre, vedlikehold og gammelt, utrangert materiell i en rekke kategorier.

Et troverdig, nasjonalt forsvar, med tilstrekkelig kampkraft og økonomisk bærekraft over tid er en av to grunnpilarer i vår sikkerhets- og forsvarspolitik. Vårt forsvar skal være så godt at en

potensiell motstander vil avstå fra å bruke militærmakt, fordi prisen forventes å bli for høy. Langtidsplanen for Forsvaret skal gjennom tre trinn utvikle et forsvar med kampkraft og bærekraft. For det første skal vedlikeholdsetterslepet reduseres og beredskapslagrene fylles. Ifølge planen skal dette være i mål i 2020. For det andre investerer vi i en rekke nye kapasiteter. Den største investeringen gjøres i kapasiteter som kan ha strategisk betydning, som kampflyet F-35, det maritime patruljeflyet P-8, de nye ubåtene og etterretningsfartøy. Men også andre kapasiteter fornyes, som Hærens logistikk og hånd- og avdelingsvåpen, nye kampvogner og etter hvert nye stridsvogner. For det tredje skal aktiviteten økes. Vi skal seile, fly og øve mer. Ressursene skal brukes på operativ evne i stedet for administrasjon. Forsvarets aktivitet har allerede økt betraktelig.

Den 9. april 1940 ble det med all mulig tydelighet demonstrert at vi ikke kan garantere for vår egen sikkerhet alene. Da andre verdenskrig var over, søkte vi sikkerhetspolitisk samarbeid. Det var til slutt USA som tok lederrollen, og garanterte for Vest-Europas sikkerhet gjennom opprettelsen av NATO. Norge var ett av de opprinnelige medlemslandene i alliansen. Det er vårt medlemskap i NATO, verdens kraftigste og mest vellykkede forsvarsallianse, som er den andre grunnpilaren i vår sikkerhets- og forsvarspolitik. Alle skal vite at et angrep på ett av alliansens medlemsland, er et angrep på alle.

Bakke-Jensen ble forsvarsminister i oktober 2017.
Foto: Regjeringen.

Vårt langstrakte land, med enorme havområder, gir noen geografiske konstanter. En slik konstant er vårt naboskap med Russland. Det har aldri vært væpnet konflikt mellom våre to land, og neste år skal vi markere at det er 75 år siden Sovjetiske tropper befrikk deler av Øst-Finnmark fra okkupasjonen. I nord løser vi våre uoverensstemmelser med dialog og samarbeid. Samtidig er deler av våre havområder av stor strategisk betydning for Russland.

Russlands folkerettsstridige anneksjon av Krim-halvøya og destabilisering av Øst-Ukraina i 2014 viste oss at en stormakt igjen hadde vilje og evne til å bruke militær makt i Europa. Vi står sammen med EU og NATO i vår respons på anneksjonen. Blant annet er det militære samarbeidet med Russland stanset. Men vi viderefører samarbeidet på en rekke områder av hensyn til sikkerhet og for å opprettholde nødvendige kommunikasjonslinjer. Folk-til-folk samarbeidet har blitt stadig viktigere, vi samarbeider om grensevakt og kystvakt og vi har opprettholdt mekanismene i Incidents-at-Sea avtalen. For å ytterligere redusere faren for misforståelser, har vi også opprettholdt direktelinjen mellom Forsvarets operative hovedkvarter og den russiske nordflåten.

Anneksjonen av Krim og den fortsatte destabiliseringen av Øst-Ukraina fikk stor betydning for NATO. På toppmøtet i Wales i 2014 ble det besluttet å snu trenden med reduksjon av forsvarsbudsjettene. Igjen var det nasjonalt forsvar og forsvar av alliansens medlemsland som ble gitt oppmerksomhet. I Norge var vi allerede i gang med dette. Norge har også i en årrekke ønsket at NATO skulle gjenopprette en egen kommando for sjøveiene over Atlanterhavet. I år ble kommandoen besluttet opprettet. Det er et viktig signal, og vil føre til økt oppmerksomhet om våre havområder og nordområdene generelt.

Denne høsten skal NATO gjennomføre den største øvelsen på norsk jord siden den kalde krigen. Over 40.000 NATO-soldater skal øve og trene i Norge. For at allierte skal kunne virke sammen, må de øve sammen. Og for at soldater fra alliansens medlemsland skal kunne operere effektivt i våre særlige klimatiske og geografiske forhold, må de øve her. Derfor er vi svært glade for at NATO valgte Norge som vertsnasjon for øvelsen Trident Juncture. Øvelsen vil også vise omverden at vi står sammen – men uten å virke provoserende eller bidra til økt spenning i vårt område.

I nord samarbeider vi med våre allierte om å danne et godt situasjonsbilde. Men i områdene nærmest Russland, er det bare vi som opererer. Det skaper et forutsigbart bilde for Russland, og reduserer dermed faren for misforståelser. Det gir oss også muligheten til å gi et substansielt bidrag til alliansen.

De siste årene har vi sett en økende tendens til at demokratiske grunnverdier er under angrep. Også i allierte land og i EU-land. Dette gir grunn til bekymring. EU vurderer sanksjoner mot medlemsland som de mener ikke lengre oppfyller alle demokratiets grunnregler. Brexit kom som en overraskelse på mange, og konsekvensene er ikke klare. Men Storbritannia har vist at de fortsatt vil ta en aktiv rolle innenfor sikkerhets- og forsvarspolitik.

Mange stiller spørsmål ved om USA fortsatt garanterer for Europas sikkerhet. Til det vil jeg svare at USA i år investerer 5 milliarder dollar ekstra i nettopp europeisk sikkerhet. At USA krever av sine allierte at de tar større ansvar og ikke minst betaler sin del, er ikke noe nytt med den sittende presidenten. USA har i svært mange år tatt en uforholdsmessig stor del av regningen. Derfor er det et premiss for den nye langtidsplanen for forsvarssektoren som nå er i oppstartsfasen, at vi skal bevege oss mot å bruke to prosent av brutto nasjonalprodukt på forsvarssektoren innen 2024. I tråd med regjeringens løfte under NATO-toppmøtet i Wales i 2014.

Forsvaret er bedre rustet til å håndtere en høyintensitetskonflikt i år enn i fjor. Neste år vil vi være enda bedre. Våre allierte i NATO beveger seg i samme retning, og alliansen arbeider intensivt med å bedre samhandling og samvirke. Det gjør vi fordi troverdige, nasjonale forsvar i en troverdig og mektig forsvarsallianse er den beste garantien for fortsatt fred og stabilitet.

Vi bygger et forsvar med kampkraft og bærekraft. For alt vi har. Og alt vi er.

Utenrikspolitikk på autopilot

Marianne Gulli
Internasjonalt ansvarlig
Rødt

Verdenssituasjonen er preget av økt rivalisering mellom flere stormakter. Stadig opprustning, både konvensjonell og kjernefysisk, viser at vi allerede befinner oss i et nytt rustningskappløp.

Verden brukte 1.740 milliarder dollar på militærutgifter i 2017. NATO alene står for over halvparten av dette, med sine 900.000 millioner. For å sette tallet i perspektiv, ba FN i 2017 om totalt 4.400 millioner dollar for å håndtere sultkatastrofene i sørøst-Nigeria, Somalia, Yemen og Sør-Sudan.

NATO har dessuten allerede ti ganger større militære utgifter enn Russland, og Trumps økning i fjorårets forsvarsbudsjett er alene større enn Russlands samlede militærbudsjett.

USA og NATOs har drevet en storstilt opprustning og militarisering mot Russlands vestgrense. I Baltikum og Polen står nå flere tusen NATO-tropper, godt flankert av missilbatterier og en stadig mer antirussisk propagandaoffensiv. Den militære opprustninga er i seg selv konflikt drivende, fordi den presser motstanderne til også å ruste opp, og dermed øker spenningen mellom landene og faren for at krig skal bryte ut.

Norge stiller seg midt i denne rivaliseringen ved å la seg bli en fremskutt base for USA og NATO i nord. Vi har allerede sett et brudd på norsk basepolitikk, med stasjoneringen av US Marines i Trøndelag, og presset for å militarisere Rygge og Andøya.

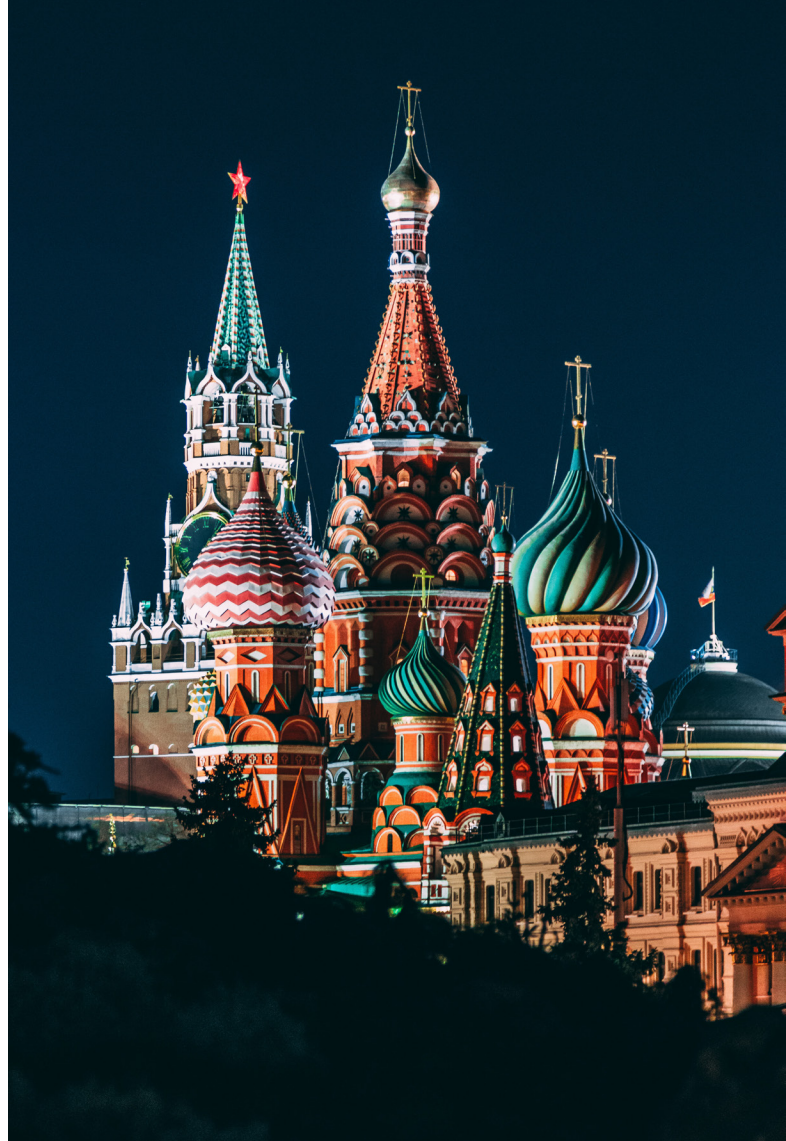
Rødt stiller seg svært kritiske til en gambling med en politikk som har tjent Norge godt. I tillegg til å sette oss selv midt i kryssilden i en potensiell stormaktskrig, så underminerer det vårt historiske gode naboskap med Russland. Det fratar oss muligheten til å være nabo med nabolandet vårt.

Norge er et lite land i en fredelig del av verden. Vi er omringet av andre fredelige små land. Flere av våre

Gulli er statsviter og internasjonalt ansvarlig i Rødt. Foto: KUN.

(og Russlands) naboer er ikke-allierte og ser ut til å leve godt med det. Vårt historisk gode naboskap ser imidlertid ut til å henge i en stadig tynnere tråd, takket være NATO. Fremfor å trekke NATO nærmere Russlands grenser, bør vi utvide den nøytrale sonen som Finland og Sverige historisk har representert, til også å inkludere Norge. Ved å bruke enorme summer på unødvendige jagerflykjøp, utenlands militæroppdrag og deltakelse i folkerettsstridige kriger, og øvelser i Russlands grenseområder, tar vi også ressurser vekk fra vår egen landmakt. Fremfor å styrke vår egen militære kapasitet, svekkes den. Vi har allerede i dag et forsvar som ikke er i stand til å beskytte Norge mot en potensiell angriper. NATO-alliansen gjør oss politisk og militært avhengig av USA og NATO, gjennom å bli en underavdeling av deres militære maskineri og dermed velvilje. Med det øker faren for å bli trukket inn i fremtidige kriger.

Vasilijkatedralen i Moskva.

Det er nettopp kjernen i Rødts kritikk mot det norske NATO-medlemskapet. Vi ønsker å ta et oppgjør med en utdatert sikkerhetspolitisk doktrine som knytter oss til en krigsmakt, svekker vår troverdighet som fredsnasjon og forverrer vårt forhold til land som opplever NATO som en trussel. Til sammen begrenser dette vår mulighet til å opptre som en selvstendig stat.

Den åpenbare underdanigheten for USA i utenrikspolitiske spørsmål begynner å slå sprekker i flere miljøer; i media, forsvarskretser og også partipolitisk. At Trump sitter som president i USA fremskynder dette. En diskusjon om bærebjelken i norsk sikkerhetspolitikk kan imidlertid ikke skje fordi Trump er president i USA, men fordi NATO gjør Norge mer – ikke mindre utrygt.

Konservatismens hall of fame

Kaci Kullmann Five

- En hederskvinne

*Skrevet av Sivert Strande Ruud
Styremedlem og internasjonalt ansvarlig
Høyres Studenterforening i Bergen*

Da jeg i forbindelse med denne utgaven av *Reform* skulle sette meg ned og skrive bidraget til hall-of-fame-spalten, var valg av person enkelt. Kaci Kullmann Five (1951-2017), eller Karin Cecilie som var hennes egentlige døpenavn, står ikke bare igjen som den første kvinnelige leder i Høyre, hun var også en sentral ja-forkjemper under EU-kampen i 1994.

Kaci begynte sitt politiske virke i Bærum Unge Høyre i 1970. Her fikk hun raskt en rekke sentrale verv. Hennes engasjement stoppet imidlertid ikke i Bærum Unge Høyre, men ble etterfulgt av flere verv hos Unge Høyre sentralt. Engasjementet i Unge Høyre kulminerte i 1977, da hun ble valgt som ny leder for Unge Høyres Landsforbund, noe hun var frem til 1979.

Som nyvalgt leder for Unge Høyres Landsforbund fikk hun også sitt store rikspolitiske gjennombrudd. Dette kom under en fjernsynsutspørring av Høyre i forkant av stortingsvalget denne høsten. Kaci stilte i tospann med daværende formann Erling Nordvik.

Seerne stilte imidlertid spørsmålstegn ved hvem som kunne være den egentlige formannen, da Kaci ved flere anledninger stilte Nordvik i skyggen med sine kunnskapsrike og velformulerte politiske refleksjoner. Seerne var trollbundet av «Kaci-effekten», og pressen omtalte hennes opptreden som 1970-tallets største fjernsynssuksess.

Som en sentral og fremadstormende rikspolitiker midt under høyrebølgen ble spørsmålet om regjeringdeltakelse raskt et tema. Allerede i 1983, kun to år etter hun for første gang ble valgt inn på Stortinget, ble hun forespurt om å overta som justisminister i Kåre Willochs regjering. Dette takket hun som nybakt mor imidlertid nei til.

Kaci Kullmann Five satt på Stortinget fra 1981-97, i tillegg var hun Høyres partileder i årene 1991-94. Foto: Stortinget.

**Kullmann Five var handelsminister i Syse-regjeringen fra 1989-90.
Foto: Stortinget.**

Familien virket alltid å komme først for Kaci, da hun gjentatte ganger avsto sentrale tillitsverv og rikspolitiske stillinger med hensyn til familien.

Ved dannelsen av Syse-regjeringen i 1989 lå imidlertid alt til rette for en ministerpost og endelig regjeringsdeltakelse for Kullmann Five.

Hun ble utnevnt som statsråd for utenrikshandel og skipsfart i Utenriksdepartementet, og jobbet iherdig med utarbeidelsen av EØS-avtalen, samtidig som engasjementet for fullt EU-medlemskap sto sterkt. Regjeringsdeltakelsen ble imidlertid kort, da Syse-regjeringen måtte forlate kontorene drøyt et år etter de hadde inntatt dem.

Etter seksten år på Stortinget og fire år som leder av Høyre (1991-1995) forlot Kaci Kullmann Five rikspolitikken i 1997. Hun startet da en karriere i næringslivet, og var fra 2003 medlem av Den norske Nobelkomité – en komite hun for øvrig ledet fra 2015 og frem til sin død i 2017. Kaci Kullmanns Fives ettermæle er ubestridt. Som både Unge

Høyres og Høyres første kvinnelige partileder var hun banebrytende og en pioner for det kvinnelige inntoget i partiorganisasjonen. Hennes arbeid for likestilling, EØS-avtalen og i Den norske Nobelkomité gjorde henne meget populær også utenfor Høyres partigrenser. «Kaci-effekten» var utvilsomt reell.

En sterk, selvstendig stemme

Ada Arnstad
Leder Senterungdommen

Verdens demokratier har fått svekket sin stemme i nasjonalstaten med den økonomiske liberaliseringen av verdenshandelen. Folkets reelle innflytelse over samfunnsutviklingen har blitt redusert til fordel for andre aktører utenfor den folkevalgte arenaen.

Norge skal ha en selvstendig stemme i verdenssamfunnet og handelssamarbeid uten suverenitetsavgivelse. Dette har det norske folk også vist at de vil gjennom to folkeavstemninger som har sagt tydelig nei til fullt medlemskap i EU. Samtidig er Norge med i EØS-avtalen som tillater oss å delta i EUs indre marked, men den gir også EU en betydelig rolle i vårt lands lovgivning. EØS-avtalen er ikke fullkommen, den fratar oss en del av suvereniteten vår, og man må kunne se på alternative handelsavtaler. Norge er en del av et større fellesskap. Vi har et ansvar for å hjelpe andre land, i og utenfor Europa. Verdenssamfunnet har blitt globalisert, og verdenshandel har begynt å endre seg fra å snakke om toll og avgifter til å snakke om politikk og rettigheter. Ikke minst er dette en utvikling i EU, vist gjennom EØS-avtalen og det lovverk vi som land plikter til å motta. Det samme gjelder handelsavtaler mellom industrialiserte land og utviklingsland.

Senterungdommen mener at vi skal være en aktiv bidragsyter for en rettferdig verdenshandel, samtidig som vi aldri skal gi fra oss folkesuvereniteten. Det er et ufravikelig prinsipp å sørge for at det norske folk har stor innflytelse over egen hverdag. Derfor sier vi nei til handelsavtaler som flytter makt fra norske folkevalgte organer, og vekk fra det norske folk.

Et fullt medlemskap i EU vil svekke det norske demokratiet gjennom reduksjon av norsk suverenitet, og høyere innflytelse fra EU legger begrensinger til det norske selvstyre. EUs visjon om økt økonomisk vekst

Ada Arnstad er leder av Senterungdommen, det har hun vært siden 2016. Foto: Senterpartiet.

legger opp til stordrift og sentralisering. Det stimulerer til økt forurensning og overforbruk av ressurser. Miljø er et viktig aspekt i denne saken, og EU legger opp til frislipp mens vi gjennom andre internasjonale organer jobber for å løfte en klimapolitikk som gjør at vi leverer planeten vår i god stand til framtidige generasjoner.

EØS-avtalen gir oss mulighet til å delta i unionens indre marked, men avtalen er langt fra fullkommen. Avtalen var ment som en midlertidig tilknytningsavtale mellom 1992 og 1994. Da Norge stemte nei til EU-medlemskap ble vi sittende igjen med denne avtalen som siden har est ut, og omfatter stadig nye områder vi ble garantert at den ikke skulle berøre. Likevel har EØS låst seg fast som en slags selvsaghet i norsk politikk.

Senterungdommen mener vi må la folket bestemme om landet skal være med på en slik avtale. Vi mener vi skal gå bort fra bindende avtaler som har negative innvirkning på vår utenriks- og eksportpolitikk. Norge skal fortsatt være en aktiv del av Europa, men vi ønsker å ha en selvstendig stemme og råderett over egne ressurser.

Det er umulig å kunne si med sikkerhet hva som er vår best tenkelige EU-tilknytning. Det ligger både muligheter og utfordringer i alt fra en bilateral avtale, en reforhandlet EØS-avtale eller en EFTA-EU-avtale. Nettopp derfor er det problematisk når mange politikere på refleks sier nei til et hvert alternativ som kan rokke ved dagens EØS-avtale, uten egentlig å vite hva de sier nei til. Det kan resultere i at vi lar være å gripe en unik mulighet til å forhandle frem en bedre EU-avtale som sikrer oss mer selvråderett, uten at det gir redusert markedsadgang.

Vi bør ha en sterk og selvstendig stemme i verdenssamfunnet, men da kan vi ikke bidra til at mer makt samles på færre hender. Derfor er Norge best tjent med et ja til handel og samarbeid, men et nei til EU og EØS.

EØS-avtalen

- Den beste løsningen for Norges tilknytning til EU

Knut Arild Hareide
Leder Kristelig Folkeparti

EØS-avtalen sikrer åpen handel og markedsadgang til Norges desidert viktigste eksportmarked.

Samtidig gir avtalen nasjonal handlefrihet på viktige områder der Norge har andre interesser enn EU.

KrFs løsning for tilknytning til EU, har blitt Norges løsning. EØS-avtalen har vist seg varig og tjent Norge godt, stikk i strid med spådommene fra både medlemskapstilhengere og EØS-motstandere i 1990-årene. EØS-avtalen utvider vårt hjemmemarked

fra 5 til 500 millioner mennesker. 80 prosent av vår eksport går til EU, og 60 prosent av all import. Ved å sikre markedsadgangen trykker avtalen arbeidsplasser over hele landet. Samtidig sikrer EØS-avtalen at Norge ikke er en del av de områdene som ikke fungerer så bra, som euroen, landbrukspolitikken og fiskeripolitikken.

Nettopp disse kvalitetene har gjort EØS-avtalen til et så varig nasjonalt kompromiss. Alle norske regjeringer, uansett partifarge, har siden EØS-avtalen ble inngått ansett det som viktig for Norge å slå ring om den.

Avtalen gjør oss til del av EUs felles regler om konkurranse og de fire friheter: Fri utveksling av varer, tjenester, arbeidskraft og kapital. EØS-avtalen omfatter også samarbeid om forskning, utdanning, miljøvern, sosiale spørsmål og kultur. Gjennom EØS er vi med på den delen av EU-samarbeidet som på mange måter fungerer best: Det indre marked. Siden starten i 1992 har det indre marked skapt arbeidsplasser og bidratt til verdiskapning. EUs tidligere ambassadør til Norge og Island, Gerhard Sabathil, sa at det ikke finnes økonomiske grunner for at Norge skal bli medlem av EU. Det har han rett i.

Gjennom EØS er vi også med på EUs viktigste freds- og solidaritetsprosjekt. Det indre marked bygger ned handelshindre og gjør kontakt over landegrensene lettere, på en måte som skaper økt forståelse landene i

Hareide har vært KrF-leder siden 2011. Foto: Stortinget.

mellom og som gjør konflikt mer kostbart og mindre sannsynlig. De delene som ikke er omfattet av EØS, slik som EUs landbrukspolitik, fiskeripolitikk, distriktspolitik eller eurosamarbeidet, kan ikke vise til de samme gode resultatene når det gjelder å skape vekst. EUs fiskeripolitikk er dessuten en katastrofe for miljøet i havet, ikke bare i EU, men globalt, fordi det drives et betydelig overfiske.

Politisk innflytelse

EØS-avtalen er ikke perfekt, noe som for øvrig også gjelder alle mulige alternativer til EØS. Det er viktig at Norge aktivt og tidlig bruker handlingsrommet vårt til å påvirke utviklingen av regelverket. For avtalen åpner for innspill av faglig karakter på et tidlig tidspunkt. På områder av stor betydning for oss der vi har særegne interesser og høy kompetanse, som energi og skipsfart, har Norge betydelig innflytelse. EU lytter til oss. NUPI direktør Ulf Sverdrup har uttalt at EØS har skapt en tillitsplattform som gir Norge mer å si enn mange er klar over.

Selv om vi ikke lykkes med å påvirke regelverket, gir EØS-avtalen oss en mulighet til å reservere oss mot saker som strider mot våre interesser. KrF mener reservasjonsretten bør tas i bruk når EU lovgivning strider med grunnleggende norske verdier og interesser.

Dersom vi hadde vært EU-medlemmer, ville vi fått formell stemmerett, men i praksis svært begrenset økt innflytelse over EØS-sakene. Med unntak av energi og skipsfart, der vi har innflytelse, er disse EØS-sakene dessuten stort sett tekniske harmoniseringer hvor Norge i hovedsak har felles interesser med EU-landene uansett. Samtidig ville et EU-medlemskap gitt vesentlig mindre innflytelse over sentrale deler av norsk politikk som ikke er omfattet av EØS-avtalen. Det gjelder landbruk, fisk, olje og gass, valuta- og rentepolitikk. På disse områdene har Norge interesser som skiller seg fra EU-flertallet og vi bestemmer i dag politikken på selvstendig grunnlag.

Vi ville også miste utenrikspolitisk handlefrihet, blant annet i internasjonal fredsmekling. Samlet sett ville derfor det norske folk ved et EU-medlemskap fått mindre innflytelse over sentrale saker for landet, ikke større innflytelse.

Til slutt kan det være verdt å merke seg at i en ellers polarisert britisk debatt omkring Brexit, har det anerkjente tidsskriftet The Economist flere ganger tatt til ordet for at Storbritannia bør se til Norge og EØS avtalen, som de anser som svært vellykket.

”EØS-avtalen utvider vårt hjemmemarked fra 5 til 500 millioner mennesker. 80 prosent av vår eksport går til EU, og 60 prosent av all import. Ved å sikre markedsadgangen trygger avtalen arbeidsplasser over hele landet.”

Større gjennomslag fra innsiden

Aleksander Stokkebø
Storingsrepresentant Høyre

Norge, som en liten og åpen økonomi, er avhengig av tett samarbeid med våre nærmeste naboland. Det vil være av stor verdi for landet vårt om vi tok en mer aktiv rolle i det europeiske samarbeidet og satte agendaen som et fullverdig medlem av EU.

Norge har aldri vært kjent som et land som stikker hodet i sanden og bare bryr oss om oss selv. Vi samarbeider, handler med andre og bidrar til å løse utfordringene utenfor våre egne grenser. Derfor har vi en tett samarbeidsavtale med EU. EØS-avtalen tjener Norge godt og bidrar til en bedre hverdag for vanlige folk. Aldri

før har det vært enklere og tryggere å reise, bo, arbeide og studere på tvers av landegrensene. I en urolig verden har det europeiske samarbeidet og Norges bidrag gjennom EØS vært viktig for å bygge sterkere og fredelige demokratier. Verdens mest ambisiøse klimapolitikk gir mindre utslipp og mer fornybar energi.

Samarbeidet med EU har gitt norske bedrifter tilgang på et marked med 500 millioner mennesker. Handelen bidrar til flere trygges jobber over hele landet og milliarder av kroner til vår felles velferd. Dette gir oss blant annet flere gode lærere og mulighet til å kunne tilby en trygg eldreomsorg.

La oss ikke sette dette på spill ved å tulle med EØS-avtalen, som det er bred støtte for både i næringslivet og befolkningen. Det eneste reelle alternativet må på sikt være å ta skrittet videre og bli fullverdig medlem.

Jeg er for et norsk EU-medlemskap på sikt fordi jeg mener det vil tjene norske interesser. Som medlem vil vi kunne bidra til å sette våre prioriteringer på agendaen og delta aktivt med stemmerett. I dag innfører vi mange direktiver og regler, uten å ha særlig innflytelse over dem. Ofte er vi helt enige og da er det uproblematisk, men andre ganger er vi uenige. Da kommer vi alt for sent på banen. Vi sender norske eksperter og dyktige diplomater til Brussel, og våre ministre deltar i formøter, samtaler og konferanser. Men når det skal stemmes

Stokkebø er medlem av Finanskomiteen, han har sittet på Stortinget siden 2017. Foto: Stortinget

og avgjørelsen skal tas, må vi forlate rommet og håpe på det beste. Som medlem hadde vi vært tettere på prosessen og fått mulighet til å påvirke fra starten av.

Norsk deltakelse i EU ville også bidratt til å trygge norske arbeidsplasser. EU er i dag vår største og viktigste handelspartner. Hele 70 prosent av eksporten vår går til EU-landene. Vi har derfor betydelige interesse av å delta for å sikre et godt regelverk og en mer forutsigbar og smidig handel. Jeg har selv møtt flere bedrifter som understreker at et norsk medlemskap ville gjort handelen langt enklere.

Vi har i dag også eksempler på bedrifter som velger å flytte arbeidsplasser ut av landet nettopp fordi Norge ikke er EU-medlem. De gjør dette for å forenkle markedsadgangen. Fiskerinæringen er ett eksempel. Siden fisk ikke er en del av EØS-avtalen betales det toll på det vi selger til Europa, og avgiften blir høyere jo høyere verdien på produktet som eksporteres er. For å slippe høye tollmurer sendes fisken oftere enn nødvendig til foredling utenlands. Jeg er overbevist om at vi

Under folkeavstemningen i 2016 stemte britene for å forlate EU. Stokkebø mener Norge ivaretar norske interesser best som medlem av unionen.

som EU-medlem ville kunne skapt enda flere kystnære arbeidsplasser som produserte ferdige fiskeprodukter.

Skal vi løse de store globale utfordringene trenger vi mer samarbeid mellom landene, ikke mindre! Det europeiske samarbeidet er som et fotballag, der landene er lagspillere som samarbeider om å få ballen i mål. Og om de virkelig var et fotballag, da hadde de toppet tabellen. Det finnes ikke noe internasjonalt samarbeid i verden som kan vise til like gode resultater på så mange områder. Ta klimautfordringen som eksempel: EU setter ambisiøse utslippsmål og oppfyller dem!

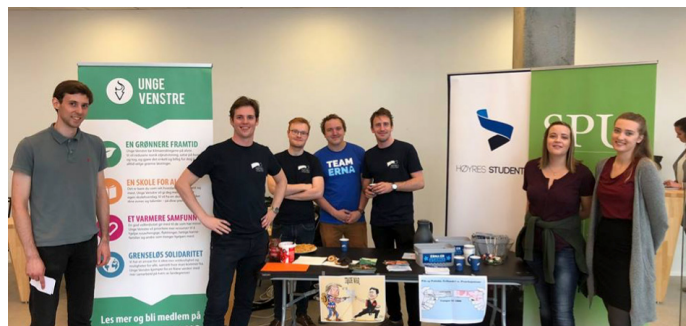
Norge er en del av Europa. Derfor skulle det bare mangle at vi ivaretar norske interesser og deltar for å skape et trygt, fritt, sterkt og ansvarlig Europa. Det gjør vi best som medlem i EU.

Hva har skjedd i HSB siden sist?

Siden forrige utgave av Reform har HSB organisert flere spennende arrangementer. Vi hadde blant annet et workshop-event like før sommeren, hvor man oppfordres til å fritt formidle sine tanker om politiske spørsmål. Gjennom individuelle innspill og felles diskusjon, har foreningens medlemmer utformet resolusjoner av høy kvalitet. Flere av disse resolusjonene fikk gjennomslag på Høyres Studenters landsmøte i sommer.

Et av høstens høydepunkter var å invitere våre meningsfeller fra Oslo og Tromsø til bærekraftskonferanse. Vi diskuterte også hva som bør være på dagsordenen for Høyres Studenter. Helgen var fylt med spennende foredrag, meningsutveksling og sosiale sammenkomster.

På Høyres Studenters landsmøte fikk vi vist frem foreningens unge og lovende medlemmer. Foreningens engasjement var stort og samholdet enda bedre. Under landsmøte var vi så heldige å få inn tre av våre kandidater til landsstyret. HSB er overbeviste om at de kommer til å gjøre en fremragende jobb, og vi gleder oss til å følge dem fremover.

I september stod vi sammen med Studentpolitisk Utvalg på NHH. Inntak av vafler var høyt og vi fikk snakket med mange hyggelige studenter. På kvelden arrangerte vi en debatt om Frihandel vs. Proteksjonisme, som inneholdt gode refleksjoner rundt temaet internasjonalt samarbeid.

Etter skolestart har vi ønsket nye og gamle studenter velkommen tilbake til hverdagen. I den anledning holdt vi et kick-off vors sammen med Unge Høyre. Det var en hyggelig fest med både quiz og pizza. Bli kjent-festen var en suksess, og vi så oss nødt til å arrangere en god gammeldags fest med HSB et par dager senere.

Rekruttering av jenter har vært en av semesterets største prioriteringer. Vi har gjort fremgang, og det er nå et økende antall jenter i foreningen. En av de viktigste årsakene til dette er at vi har arrangert flere debatter som appellerer til unge jenter - som debatten om bioteknologi, hvor blant annet eggdonasjon ble diskutert.

Quiz

Ex on the beach-deltakeren eller politikerens, hvem har sagt dette?

1. "Noen ganger er det slitsomt å være kjekkest."

- A) Daniel Aakre Pedersen
- B) Knut Arild Hareide

2. "Jeg sier det igjen. Det er jeg som er sjefen."

- A) Melina Johnsen
- B) Jonas Gahr Støre

3. "Det kom plutselig en svær gjeng med jenter løpende. Jeg ble redd og måtte gjemme meg bak et tre for ikke å bli trampet ned."

- A) Fabian Stang
- B) Daniel Aakre Pedersen

4. "Bitch, bare hør her!"

- A) Siv Jensen
- B) Melina Johnsen

5. "Jeg lurar på hva gjennomsnittets IQ-en er her på huset. Den er faen ikke høy!"

- A) Henrik Borg
- B) Jan Tore Sanner

6. "Thank you for the mess."

- A) Kjell Magne Bondevik
- B) Melina Johnsen

7. "Vi blir relativt godt kjent når vi hopper nakne i poolen, da."

- A) Carl I. Hagen
- B) Adrian Sellevoll

8. "Han er jo halvt mørk, nei. Han har litt mørkt i seg? Han er ikke helt norsk i hvert fall!"

- A) Sylvi Listhaug
- B) Rikke Isaksen

9. "Jeg streber ikke etter sort bil og regjeringstaburett"

- A) Malin Haavardsdatter
- B) Siv Jensen

10. "Før var dette med multikulturalisme populært, dette med å leve side om side og forstå hverandre. Det har aldri vært noe for oss."

- A) Sylvi Listhaug
- B) Lloyd Lorenz

11. "Eg skal ta deg med til godtebutikken. Eg har ein kjærleik på staur du kan sleike på."

- A) Henrik Borg
- B) Hadia Tajik

Svarene finner du på side 27.

Intervju med Gunnar Hökmark

Vil du si at globalismen og samarbeidet i EU er satt under press? Og hvordan kan vi redusere denne politiske polariseringen og splittelsen som nå oppleves?

Det liberale demokratiet som sådan er satt under pres av autoritære regimer som Russland og Kina, som setter makt foran internasjonal rett. Men også av Donald Trump som tro at noen kan vinne på handelskrig. Da blir EU og EUs institusjoner enda viktigere som en frihetens motkraft. Det finnes også et voksende hat i våre samfunn fra ekstremistiske og proteksjonistiske bevegelser, som stiller krav til de etablerte partiene om å føre en politikk som øker velstand, konkurransekraft og trygghet.

Hökmark er svensk og medlem av Europaparlamentet, han er innvalgt av Moderaterna. Foto: Privat.

Hvordan arbeider dere for et mer samlet Europa nå fremover, spesielt med tanke på Europaparlamentsvalget i 2019?

Europa står overfor flere politiske veivalg, der vi må diskutere sakspolitikken i langt høyere grad. Vil vi gå mot mer åpenhet eller mer proteksjonisme? I bunn og grunn handler det om at vi blir sterkere av samarbeid i en mer globalisert verden, spesielt for mindre land som Sverige. Det krever felles regler. Sanskjonene mot Russlands krigføring i Ukraina er et eksempel på styrken i den kollektive oppførselen. Med Brexitforhandlingene tror jeg det har blitt enda mer tydelig hvor nært sammenkoblet Europas land faktisk er. Vi må utvikle og fordype det indre markedet, lede den digitale økonomiens utvikling og føre europeisk forskning opp på et globalt nivå, lede klimaendringsarbeid med utveksling fremfor avvikling og gi våre naboer forbilder for demokrati og markedsøkonomi.

Intervjuet fortsetter neste side

EU har de siste årene hatt problemer med stater som Polen og Ungarn, som går i en mer autoritær retning. Hvordan kan EU som institusjon håndtere denne situasjonen på en best mulig måte?

Dessverre har vi sett en autoritær utvikling i Sentral- og Øst-Europa, i Ungarn og Polen, men også i Romania, Bulgaria, Slovakia og Tsjekkia. Disse landene preges av en historie av kommunistisk undertrykkelse, som uheldigvis har skapt et rom for å relativisere betydningen av demokrati og rettsstatens institusjoner. EU-medlemskapet har satt fart på utviklingen mot demokrati og rettstat og innebærer at vi gjennom våre felles institusjoner kan stille høyere krav.

EU bør sanksjonere landene som ikke følger reglene, for eksempel betingede bidrag fra de sosiale eller regionale fondene når rettsstatsprinsipper brytes. EU bør i tillegg kreve fremvisning av hvordan offentlige midler fra EU anvendes og rapportere misbruk.

Tror du EPP som parti er tjent med å ha partier som Ungarns Fidesz som en del av partiet, med tanke på den retningen partiet nå går i?

Viktor Orbáns politikk er ikke forenelig med EPPs verdier eller for den del EUs felles verdier, noe som Moderaterna og jeg har kritisert ham for flere ganger. En utestengelse fra partiet kan bli aktuelt, men man bør ikke glemme at Fidesz er større enn Orbán og Ungarn er større enn Fidesz, og at en sanksjon mot

Fem kjappe

Hvis du ikke hadde vært politiker, hva hadde du da jobbet som?

Tigertemmer, eller noe lignende.

Hva er du mest stolt over å ha utrettet som politiker i Europaparlamentet?

Avskaffelsen av roamingavgifter, telekomslovgivningen, utviklingen av det felles markedet, Europas banklovgivning og støtte til Øst-Europa er noen av de temaene jeg har jobbet med.

Hva er din viktigste oppgave som medlem av Europaparlamentet?

Å åpne opp for marked, frihet og bedriftene.

Hva er det beste med å jobbe i Brussel?
Mangfoldet.

Hva er det verste med å jobbe i Brussel?
Mangfoldet.

Fidesz i praksis kan innebære å støte bort Ungarn som land, hvilket kan bidra til å forverre situasjonen.

Hvordan tror du EUs forhold til Storbritannia vil utvikle seg i kjølvannet av Brexit?

Jeg håper EU får en så nær relasjon til Storbritannia som mulig. Brexit skaper ingen vinnere, bare tapere. Den aller største taperen er Storbritannia selv, hvor regjeringen er i villrede for hvilken relasjon de helst vil ha med EU. Men også Skandinavia taper på å miste en sterk stemme for markedsøkonomi. Derfor er det bra om vi kan beholde et nært samarbeid i spørsmål om forsvar, forskning og handel etter britenes utmeldelse.

Tror du EU kan utvikle seg i en mer føderalistisk retning etter Brexit? Eller ser du for deg andre utviklinger som mer sannsynlig?

Det finnes føderalister som tror alle problem kan løses gjennom mer EU, og det finnes nasjonalister som ser på EU som roten til alle problem. Jeg vil se et sterkere EU når det kommer til utenrikspolitikk, frihandel, det indre marked, energiunionen og klimapolitikk. Der har EU en merverdi. Andre spørsmål, som arbeidsmarked og sosialpolitikk, løses best i medlemslandene, der skal EU ikke ha noe å si.

Fasit quiz: 1. Daniel Aakre Pedersen. 2. Jonas Gahr Støre. 3. Fabian Stang. 4. Melina Johnsen. 5. Henrik Borg. 6. Kjell Magne Bondevik. 7. Adrian Sellevoll. 8. Rikke Isaksen. 9. Siv Jensen. 10. Sylvi Listhaug. 11. Hadia Tajik.

Redaksjon:

Camilla Barth

Aurora Hårtveit

Sivert Strande Ruud

Redaktør, design og layout:

Jonatan de Koter

Forside og bilder som ikke er kreditert:

www.unsplash.com

Trykk:

Molvik trykkeri

Takk for støtte fra:

Velferdstinget og Kulturstyret

Hva skjer i HSB fremover?

31. oktober	Miljødebatt
3. november	Behandling av HSBs politiske program
9. november	Julebord med HSB
12. november	Hva er greia med Vest-Sahara?
Desember	Konservativ aften
Desember	Resolusjonsøkt
Januar	Debatt
Februar	Konservativ aften
Februar	Hyttetur med HSB
Februar	Debatt
Mars	Bedriftsbesøk

**Høyres Studenterforening
Bergen
Høyres Hus
Kong Oscars gate 14
5017 Bergen**

**Facebook og Instagram:
@hsbergen
www.hsbergen.no**

**HØYRES STUDENTERFORENING
I BERGEN**